

Elx, un misteri per a la humanitat

El Misteri i el Palmerar d'Elx també aspiren a formar part del Patrimoni de la Humanitat el 1999. La Festa podria ser el primer element del Patrimoni de caràcter immaterial.

El Misteri tornarà a lluitar per fer-se incloure en el conjunt del Patrimoni de la Humanitat, nou anys després que li'n fóra negada l'admissió pel fet de ser un bé immaterial. El dossier sobre aquesta representació sacra, els orígens de la qual es remunten al segle XIV, anirà acompanyat d'un altre que defensarà la integració al Patrimoni de la Humanitat del Palmerar d'Elx, aprofitant la línia oberta per la Unesco a mitjan anys 90 per protegir "paisatges culturals evolutius".

El Misteri o Festa d'Elx té la peculiaritat que es representa dins la basílica de Santa Maria des de fa més de cinc-cents anys, tot i que el concili de Trento va prohibir aquest mena de representacions teatrals dins les esglésies el segle XVII. Els il·licitans pogueren continuar fent la Festa gràcies a un rescripte del papa Urbà VIII, del 1632. L'obra, una representació de la mort i l'assumpció de la Mare de Déu al cel, té un text d'uns dos-cents versos en català que data, aproximadament, de mitjan segle XV, tot i que les representacions originals són probablement del 1370.

Paradoxalment, la representació que ara aspira a ser reconeguda mundialment com a patrimoni de la humanitat va ser ocultada durant segles per evitar que fos copiada, i la seva existència no es va divulgar fins a la segona meitat del segle XIX.

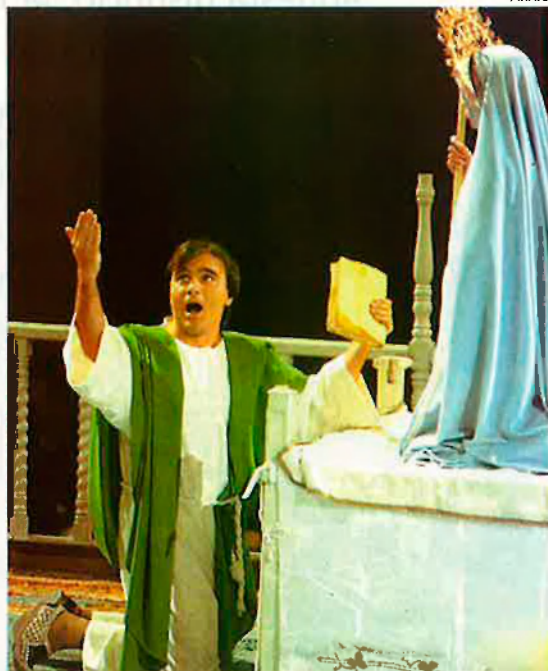
El Misteri ho és encara més perquè els actors continuen essent veïns d'Elx —religiosos i seglars— no professionals i perquè tots els papers de dones i àngels els fan infants, puix que a l'Edat Mitjana,

les dones no podien actuar dins les esglésies.

El text poètic, la música polifònica —afegida el segle XVII— i els ginys mecànics que permeten de simular el descens d'un àngel dins una magrana que es bada donen a la representació un caràcter únic i original. L'Assemblea General de la Unesco podrà valorar "en viu" l'encant del Misteri, car els il·licitans pensen representar-lo al vestíbul de la seu parisenca d'aquest organisme entre el 12 i el 30 d'abril del 1999.

La candidatura del Palmerar. L'últim cens de palmeres fet a Elx en comptava 160.000. Això demostra la importància socioeconòmica del cultiu d'aquest arbre per a la ciutat. El seu origen històric es remunta als ibers, car algunes troballes arqueològiques del jaciment de l'Alcúdia —on també es va trobar la Dama d'Elx— així ho confirmen. L'objectiu de l'Ajuntament d'Elx, del Consell valencià i de la resta d'administracions i entitats que han donat suport a la candidatura és que el Palmerar d'Elx passi a ser Patrimoni de la Humanitat com a "paisatge cultural evolutiu", que inclou les obres que l'home ha fet conjuntament amb la natura i que té un valor universal des del punt de vista històric, estètic, etnològic o antropològic.

La peculiaritat del Palmerar d'Elx és de ser l'únic espai d'Europa que conserva les palmeres que en el període Miocè poblaven tot el continent i que en desaparègueren amb els canvis climàtics del Pliocè i de períodes posteriors. Les palmeres d'Elx són veritables

ARXIU

fòssils vius, del mateix tipus de palmeres que avui podem observar, fossilitzades, al Museu d'Història Natural de París, provinents de jaciments situats a la regió de París o dels Baixos Alps.

Al jaciment arqueològic de l'Alcúdia, s'hi ha trobat també un vas de ceràmica del segle III aC en el qual apareix una figura humana amb una fulla de palmera a cada mà. Doncs bé, l'ús que n'han fet els il·licitans, de la palmera, és una altra de les característiques d'aquest palmerar. Elx cultiva una artesania de la palma blanca molt desenvolupada, que si actualment concentra les vendes per a les celebracions religioses del diumenge de Rams, nombroses troballes arqueològiques demostren que aquest art és tan antic com els seus pobladors. **A. M.**

La representació del Misteri es fa els dies 14 i 15 d'agost de cada any. Els actors són veïns no professionals d'Elx.